SALMONELLA DUBLIN ANNO 2017

Kvægfagdyrlæge Betina Bækdal Tvistholm
SEGES, Husdyrinnovation

26. September 2017

HVORDAN SER DET UD?

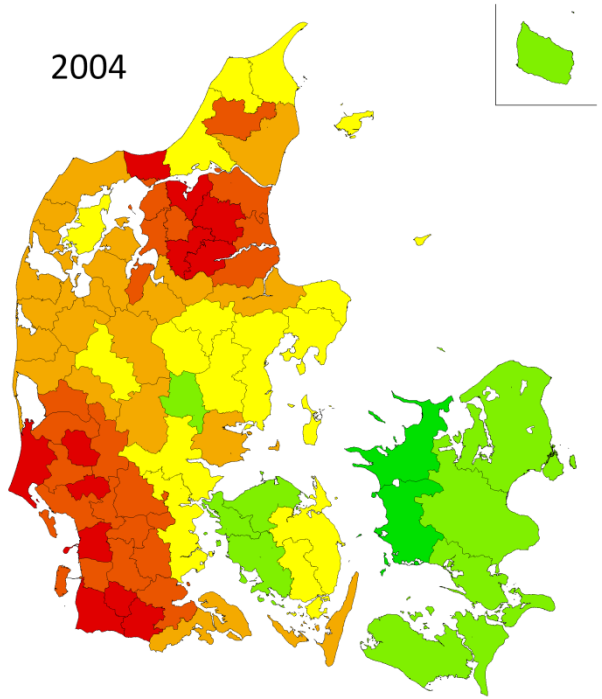

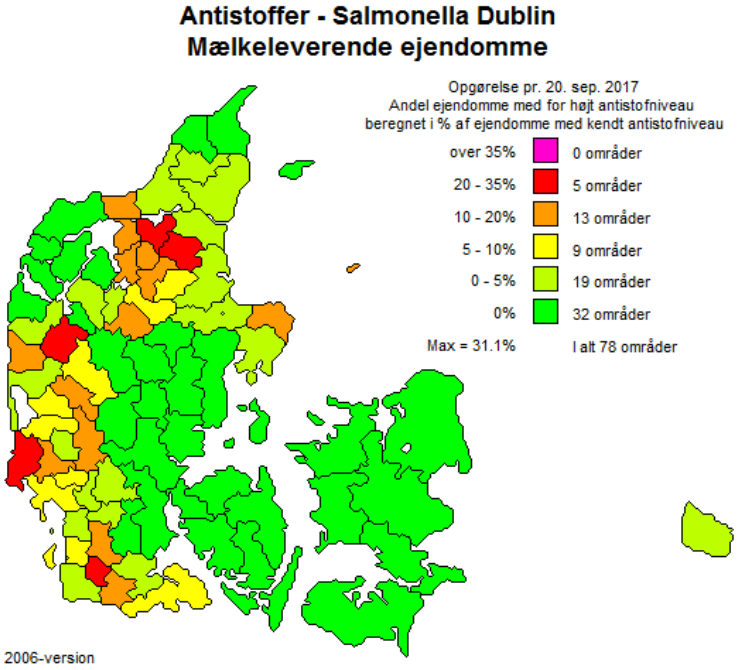

KVÆGTÆTHED - SALMONELLA

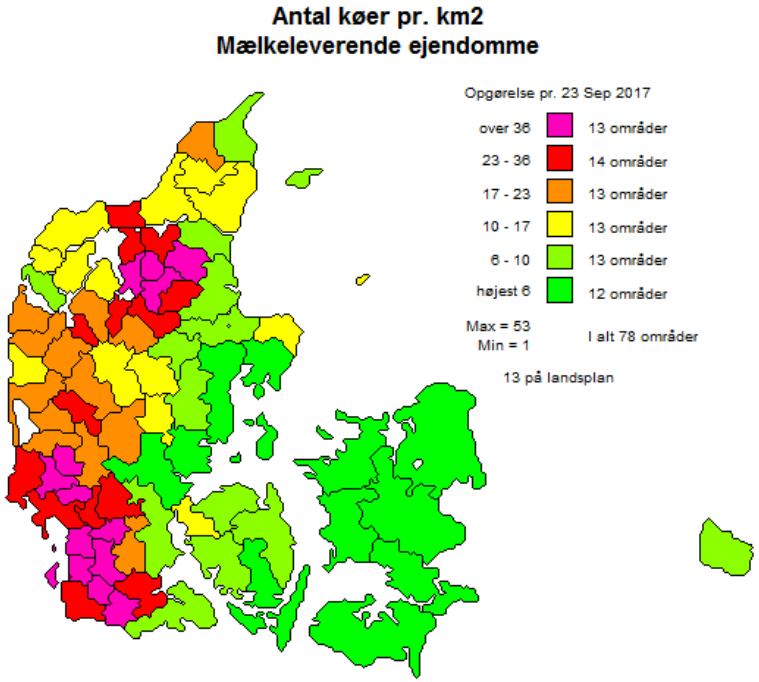

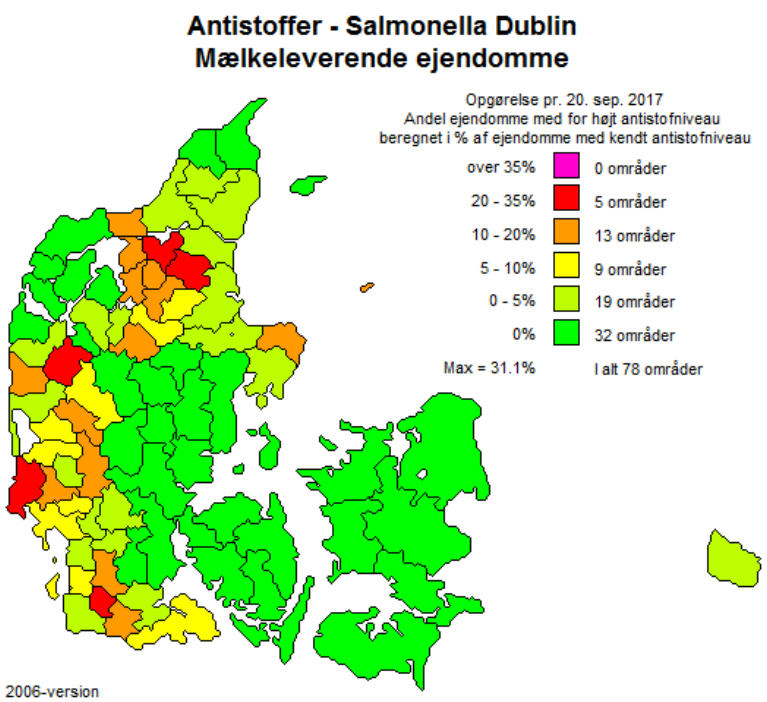

GEOGRAFISK FORDELING

Region	Mælkeleverandører		
	Antal i alt	Antal i niveau 2 og 3	Procent i niveau 2 og 3
Bornholm	32	1	3,1%
Sjælland	149	0	0,0%
Fyn	168	0	0,0%
Jylland - Syd	706	58	8,2%
Jylland - Sydvest	289	44	15,2%
Jylland - Midtvest	457	33	7,2%
Jylland - Øst	225	0	0,0%
Jylland - Midt	319	18	5,6%
Himmerland	335	53	15,8%
Jylland - Nord	384	12	3,1%
Hele landet	3064	219	7,1%

Gruppe	Antal ejendomme i alt	Ejendomme, som ikke er i niveau 1	
		Antal	Procent
Ejendomme med høj andel af kvier	615	59	9,6%
Slagtekalve 1, små	385	27	7,0%
Slagtekalve 2, store	326	54	16,6%
Kødkvæg 1, små	3.743	15	0,4%
Kødkvæg 2, store	948	9	0,9%
Øvrige små (< 10 årsdyr)	6.555	112	1,7%
Øvrige store (=> 10 årsdyr)	1.221	40	3,3%
I alt	**13.793**	**316**	**2,3%**

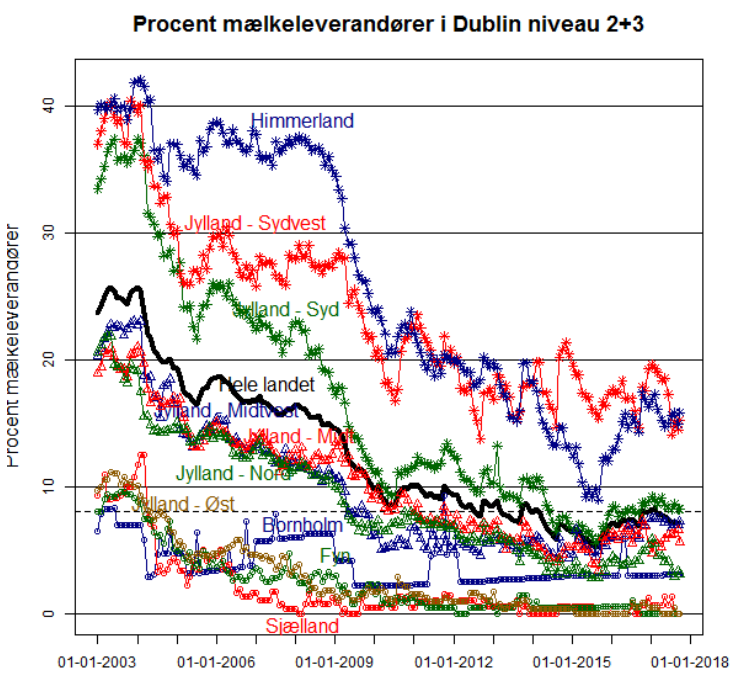
Procent mælkeleverandører i Dublin niveau 2+3
Procent mælkeleverandører
0
10
20
30
40
Himmerland
Jylland - Sydvest
Jylland - Syd
Hele landet
Jylland - Midtvest
Jylland - Nord
Jylland - Øst
Bornholm
Fyn
Sjælland
01-01-2003
01-01-2006
01-01-2009
01-01-2012
01-01-2015
01-01-2018

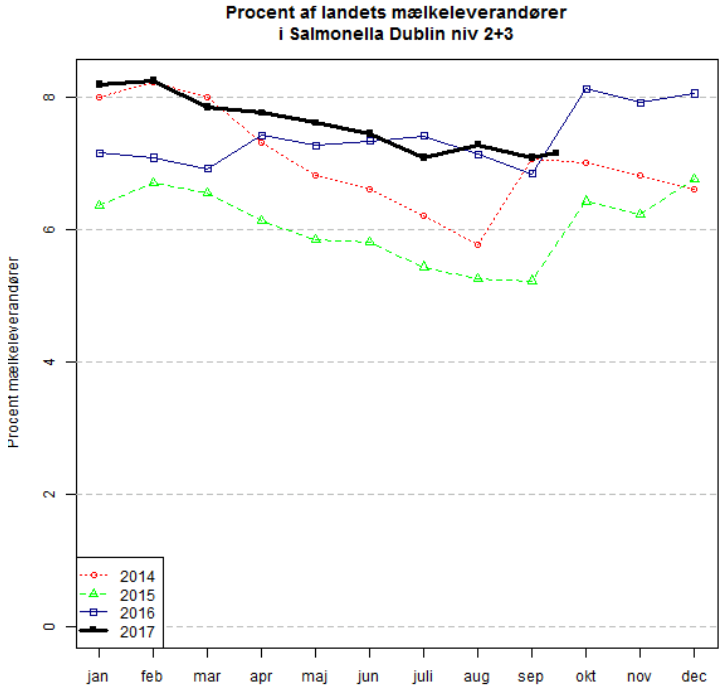
Procent af landets mælkeleverandører
i Salmonella Dublin niv 2+3
Procent mælkeleverandører
0
2
4
6
8
2014
2015
2016
2017
jan
feb
mar
apr
maj
jun
juli
aug
sep
okt
nov
dec

Humane tilfælde

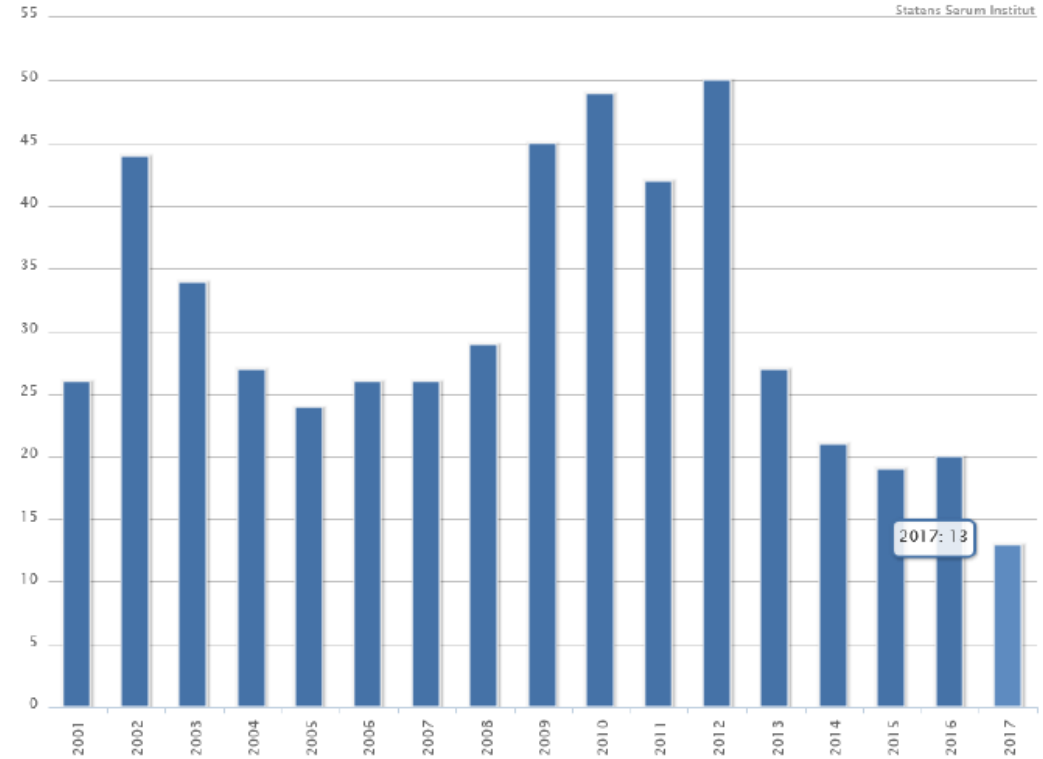

OVERVÅGNING AF ALLE BESÆTNINGER I DANMARK ANNO 2017

- Malkekvægsbesætninger: Tankmælk 4 x årligt
- Ikke-mælkeleverende: 4 slagteblodprøver årligt
- Blodprøver fra kvieopdræt (8 prøver årligt) og kviehoteller (2 x 8 prøver årligt) i det høj-prævalente område

HVAD GØR I?

- Antal besøgte besætninger pr uge
- Bruger I egne gummistøvler?
- Eget tøj?
- Implementering af smittebeskyttelse jf bekendtgørelsen
- Biosecure – hvor mange kender det?
  - Bruger det? Antal bedrifter det er benyttet i?
- Tjekker I jeres niveau 1 bedrifters tankmælksniveau?
  - Early warning

SALMONELLA DUBLIN

- Hvor mange niveau 2 og 3 besætninger har I i praksis?
- Besætning der ændrer Salmonella niveau – jeres plan?
  - Fra N1 til N2
  - Og fra N2 til N1
- Budget på sanering – nogle der har forsøgt?
- Test strategi – hvad anbefaler I

RÅDGIVER/DYRLÆGENS ROLLE I DAG

Vores nye opgaver

- *”Sparringspartner” og den ”hårde motivation/krisestyring”*
- *”Mere tværfaglighed (dyrlæger + rådgiver)”*
- *”Sparre mere omkring ledelse” (ekstern/intern)*
- *”Holde spejl op for landmanden, kunne se de underliggende strukturer”*

Forventninger fra landmændene

- *”Landmanden er blevet meget mere **tydelig på, hvad han vil have” …”kræver klar opfølgning**, sparring på hvordan skal handlingsplanen implementeres samt opbygning af **tillid**”*

TÆNK OVER

- Hvis man ikke forstår, hvorfor folk gør, som de gør, så er det svært at ændre deres adfærd
- Hvis man ikke forstår, hvem folk er, så er det svært at ændre deres adfærd

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

- Vær åben og nysgerrig
- Empati og tillid
- At lytte
- Vær tålmodig
- Små forandringer
- Hvilke barrier er der?
- Landmandens motivation

HANDLINGSPLANER

- Keep it simpel
- Opstil milepæle og sæt Salmonella på dagorden
- Udarbejd en realistisk handlingsplan – på hvilke områder vil besætningsejeren gøre en indsats?
- Det skal være besætningsejerens handlingsplan
- Følg op, følg op, følg op – og aftal dette fra start
- Tal sammen med andre rådgiver i besætningen i forhold til handlingsplan – lav ikke om på andres planer uden samarbejde
- Sørg for at ALLE implicerede medarbejder er med
- Brug SMART modellen – Specifikt, Målbart, Accepteret/opnåeligt, Realistisk og Tidsbestemt

MULIGE SMITTEVEJE - EKSTERN

- Indkøb af dyr – dobbelt så stor risiko for at blive ny-smittet
- Direkte smitte
  - Sørg for en god smittebeskyttelsesplan (besøgende, servicepersonale, maskiner, afhentning af dyr, kørselsruter m.v) og overhold planen
- Indirekte smitte
  - Diffus smitte fra nærliggende ejendomme – jo tættere jo højere risiko
  - Passiv smitteoverførsel via gnaver m.v
- Re-infektion risiko

SANERING

- 1. Milepæl - STOP smitten til kalvene
- Stop/bryd mulige smitteveje – intern smittebeskyttelse
- Test om det virker

SANERING

- Vigtige tiltag for at opnå dette:
  - Fokus på kælvning
  - Opstaldning
  - Hygiejne
  - Hold størrelse
  - Mælkefodring - hygiejne
  - Flyt mellem hold
  - Overslæb af gødning

SANERING

- Svært at opnå 1. milepæl
- Analyser – gennemgå rutiner
- Kælvning – hygiejne, tid
- Opstaldning – hygiejne
- Holdstørrelse
- Hygiejne generelt – redskaber, gummistøvler, tøj, hænder

VIDEO-KLIP

https://player.vimeo.com/video/146228968

https://vimeo.com/196829595

https://player.vimeo.com/video/152979416

Brug sæbe og opnå stor effekt af rengøringen

DESINFEKTION: Brug sæbe ved rengøring. Det er en lille merindsats, som ikke koster meget i tid og penge. Effekten er til gengæld stor og af afgørende betydning for, om udstyr bliver rent.

faldeaktive stoffer), der "bygger bro" mellem vaskevand og fedtstofferne, så skidtet forbliver pakket ind i vaskevandet.

Derved fjerner sæben alt organisk materiale. Er der ikke gjort

PRØVER

- Generelt er opfattelsen at hvis kalvene er frie – så er ungdyrene det også - NEJ
- Fleste bedrifter tester primært som bekendtgørelsen foreskriver – dvs der testes 8 kalve hver 3. måned(blodprøver)
- Stikprøvestørrelsen kan være lille eller stor – afhænger af antal køer
- Få tester ungdyr – mange tester køer på individniveau
- Hvad sker der fra de er 3 måneder til de kælver ind?

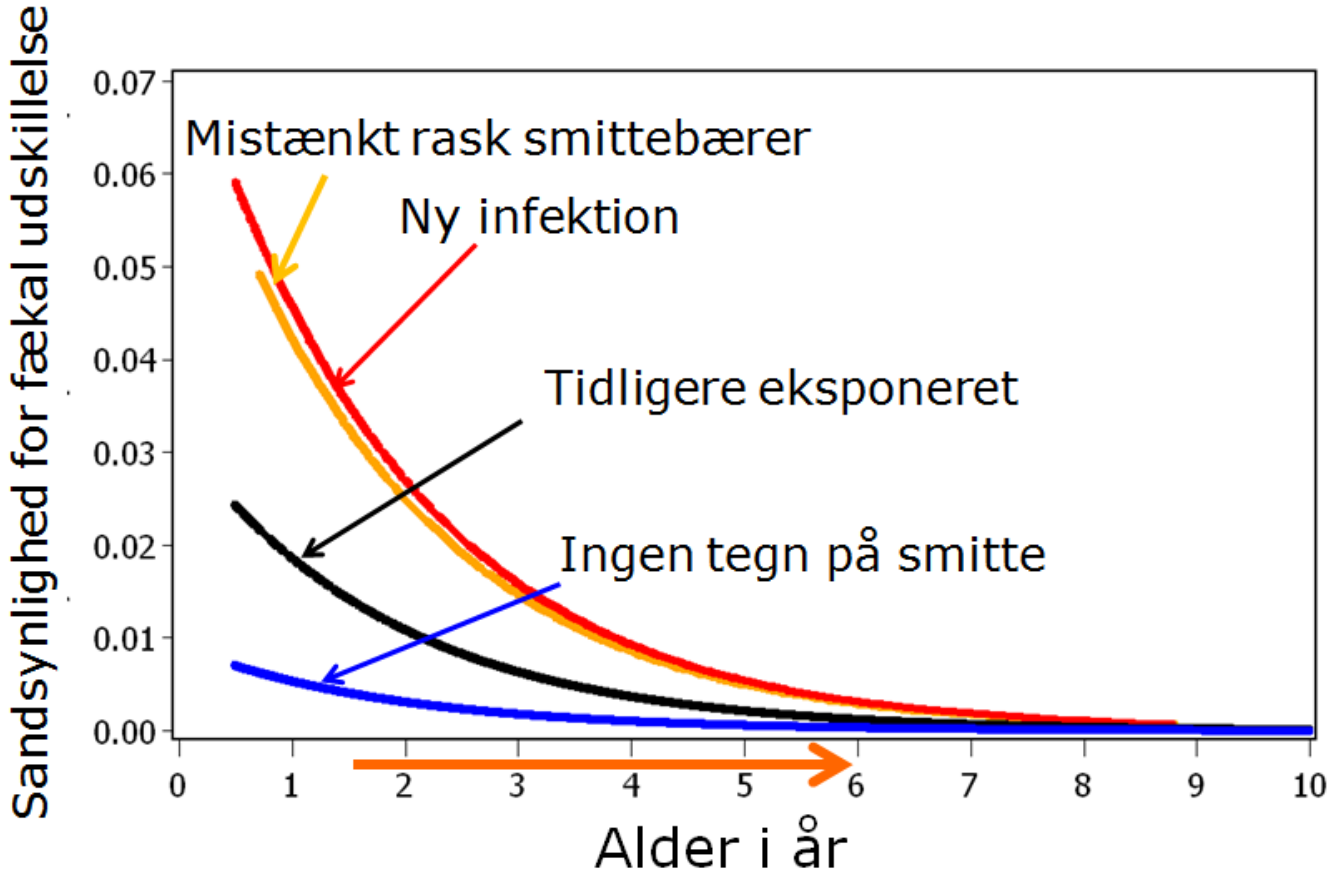
Sandsynlighed for fækal udskillelse
0.07
0.06
0.05
0.04
0.03
0.02
0.01
0.00
Mistænkt rask smittebærer
Ny infektion
Tidligere eksponeret
Ingen tegn på smitte
0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
Alder i år

HVORFOR ER UNGDYRENE OGSÅ VIGTIGE?

- Større risiko for at kvier smittet i alderen fra løbning til 1. kælvning kan blive ”smittebærer” samt køer omkring kælvning
- Dyr med vedvarende høj antistof-profil – få % af disse udgør en risiko for at udskille bakterier
- Højest risiko er fundet i dyr under 2 år
- Dyrene udskiller mere og hyppigere jo yngre de er

VED POSITIVE UNGDYR

- Analyser den interne smitte-beskyttelse i forhold til kvierne
  - hygiejne, belægningsgrad, sektionering, foderbord, forskellig aldersgrupper, rester fra ko-foderbord, stres (overbelægning, dårlig ventilation, transport, fodringsplan, andre sygdomsproblemer)
- Revider handlingsplan – lyt til den ansvarlige for besætningen

BESÆTNING NIVEAU 2 > 5 ÅR

Få prøver af kalve og kvier

Mange individprøver på mælk

Analyse af smitte:

- Kalve 3 mdr over ½ positive
- Løbekvier – aktiv smitte
- Kalve fra maj 15 30-60 ODC %

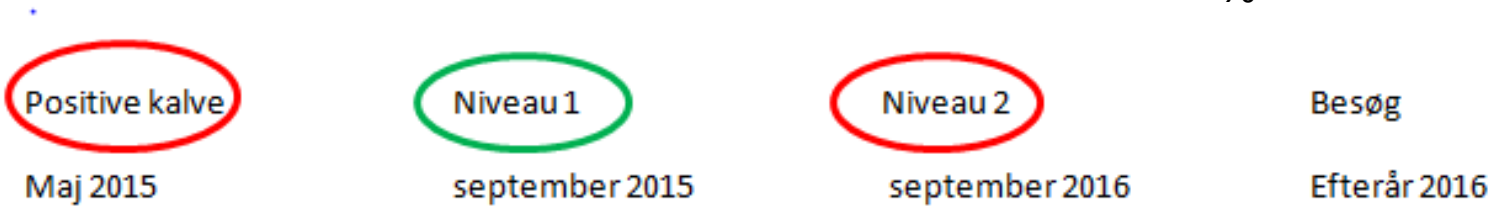

EKSEMPEL PÅ BESÆTNING DER FØLGER UNGDYRENE

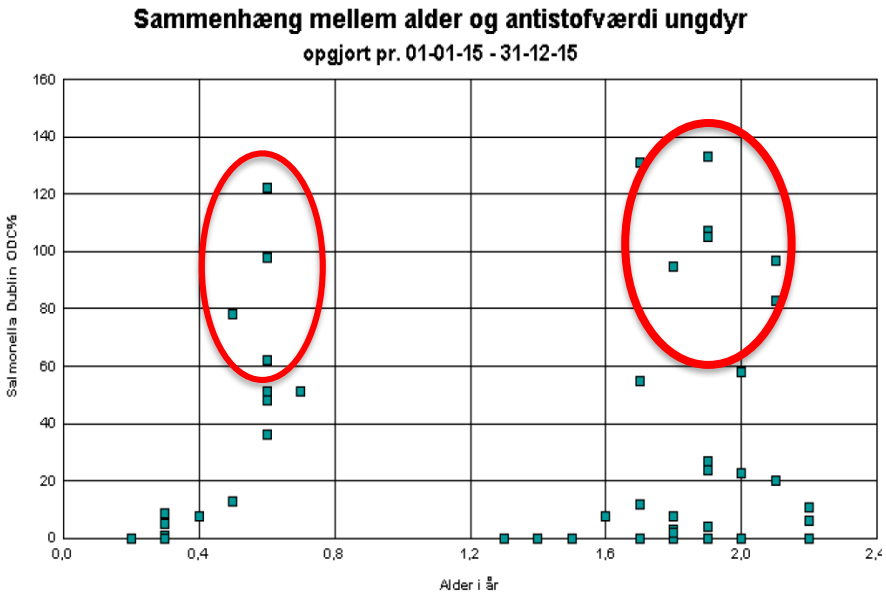

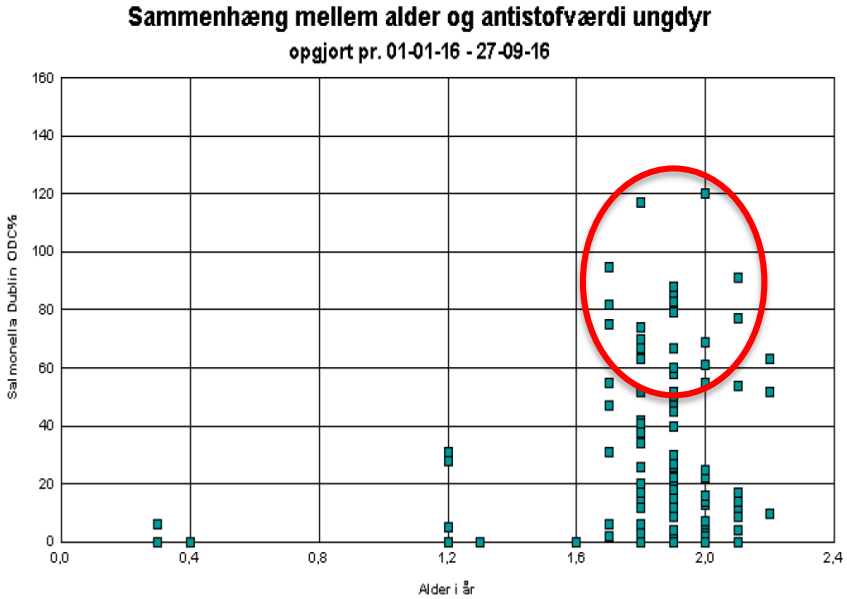

Dyr med mere end en prøve i datointervallet får kun vist den seneste prøve, og hvert punkt kan dække over flere dyr med samme alder og samme antistofværdi.

HUSK

- Sanering for Salmonella Dublin tager tid
- Brug test til at evaluere effekten af handlingsplan/strategi
- Få implementeret de aftalte tiltag – ellers tager det endnu længere tid
- Forsæt efter niveauskifte

BESØG PÅ NIVEAU 2 OG 3 BESÆTNINGER

- SEGES tilbyder gratis besøg – 3 dyrlæger
- Effekten er vanskelig at måle
- Men der har været behov for nye øjne

- Speciale stud med på 25 besøg efterår 2016
- Besætningerne med 2 besøg – implementeret mange smittebeskyttende tiltag, færre positive blodprøver
- Opfølgning havde tilsyneladende effekt

NY BEKENDTGØRELSE 2018

Arbejder på:

- Ophævelse af regionalisering – alle niveau 2 får samme restriktion som niveau 2 i lav-prævalent område dvs INGEN salg af levedyr national
- Ekstra sikkerhed for besætninger der netop har skiftet status fra niveau 2 til niveau1 – fx blodprøver af kalve eller ved salg af dyr
- Mere myndighedskontrol – kontrol af besætninger hvor handlingsplan ikke har effekt med mulighed for at pålægge besætningen ekstern ekspertrådgivning
- Hvornår skal alle besætninger med Salmonella særslagte?

HVAD ER PLANEN FREMADRETTET?

- Intensiverer indsatsen mod Salmonella
- SEGES forsætter med tilbud om besøg i 2017
  - Telefonisk henvendelse direkte fra SEGES
- Evaluering af regionalisering – DTU rapport
- Fokus på risiko-besætninger (størrelse, indkøb, o.lign)
- Fødevarestyrelsen laver kontrol i 2017 – prioriteret kontrol
- Ekstra kontrol med nye niveau 1 besætninger
- Mulighed for at pålægge besætninger ekspertrådgivning, hvis manglende effekt af handlingsplan
- Fremme brugen af leverandørværktøjet KalveTjek for slagtekalveproducenter i slagtekalvebesætninger og evt. brug i mælkelev.
- Sikrer at de praktiserende dyrlæger er klædt på til Salmonella rådgivning – kursusaktivitet – aflyst
- Salmonella-FOKUS gruppe med 4 dyrlæger

DANSK KVÆGBRUG
FRI FOR SALMONELLA DUBLIN !